בפקדון פסול לעדות. ומוקמינן לה בריש שנים אוחזין[1] כגון דאמרי סהדי דההיא שעתא דכפר ליה נקיט בידיה ומפסיל אף ע"ג דלא אשתבע דאי באשתבע מה לי מלוה מה לי פקדון: **שבועה קונה.** קס"ד להתחייב באונסים משעה שנשבע לשקר קאמר: **ואיבעיא אימא שבועה קונה.** דקאמר אילפא לגמרי קאמר דהו לא משלם כדרב הונא: **דלהוצאה ניתנה.** ובעיא משלומין ואיכא למימר דבשבועה אפטר ליה מתשלומין כדכתיב ולא ישלם: **אבל פקדון ברשותיה דמריה קאי.** ואין כאן ולא ישלם דהא כל היכא דאיתיה דמריה הוא: **בפקדון כתיב.** גבי שומר שכר: **לא שמעינא.** דרב הונא: **משלם את הקרן.** וכפל לא דאין כפל אלא בטוען גנב וחומש ואשם נמי לא שייכי אלא בשהודה דכתיב בגזל הגר והתודו[2]: **הודה מעצמו.** לאחר שבועה. קתני מיהא ריש משלם קרן על ידי עדים וקשיא לרב דאמר כיון שנשבע לא ישלם אפי' באו עדים. ומסיפא לא פריך דבהודה לא קאמר רב דהא כתיב[3] והשיב את הגזלה ונשבע והודה משתעי קרא: **חוץ לב"ד.** לא אלימא שבועה לאפקועי ממונא: **כאן בקפץ.** בריש דקתני משלם כשקפץ זה והשביעו קודם שחייבוהו בית דין וכי קאמר רב בלא קפץ והדיינין השביעוהו וקנייה אותה[4] שבועה דקרא בשבועת הדיינין כתיב. ואע"ג דסיפא לא מתוקמא בקפץ דקתני כפל וכפל לא אימי' אלא בשבועת הדיינין מ"מ ריש בקפץ ונימא ליה לאוקמי בתרי גווני ובחד דוכתא ולא לאוקמי בשני מקומות. וסיפא לא קשיא ליה לרב דאע"ג דקתני משלם כפל לאחר שבועה וכל שכן קרן דמודה רב בטוען טענת גנב כדלקמן בשמעתין דשבועה דקא מחייב ליה כפל לא מקנייה ליה קרנא: **משכוני נפשך.** לבא במקומו לתרץ קושיות ולהעמיד דבריו: **נשבעין ולא משלמין.** הנתבע ישבע ויפטר ולא ישבע המובע ליטול: **חייב על כל אחת ואחת.** חומש ואשם: **הואיל ויכול לחזור ולהודות.** ונמצא דבטולן כופר ממון: **השביע עליו קפני.** ומדלא תני השביעו שמע מינה על ידי דיינין הטיל עליו שבועה וקיבל על כרחו. וקתני יכול לחזור ולהודות אלמא אכתי ממונא איתא ליה גביה: **לגדדין קפני השביעו עליו חוץ לב"ד.** דאע"ג דחייבוהו ב"ד שבועה כיון דמחוץ לב"ד השביעו לא קנייה ובפני ב"ד דקתני לא אהשביע עליו קאי: **אם עד שלא באו עדים הודה משלם קרן וחומש ואשם.** ולא כפל דאין משלם קנס על פי עצמו: **משלם כפל ואשם.** אבל חומש לא דחומש עולה לו בכפלו כדאמרינן בפרק מרובה (לעיל דף סה.). אלמא בין נשבע ובאו עדים בין נשבע והודה חייב: **אלא אמר רבא.** לא תשייה לתיובתיה דרב המנונא לגדדין דיכול לחזור ולהודות אלא תיובתא הוא לרב הונא דכיון דהודה לא קאמר רב דכל הודה לא שנא טוען טענת גנב ונשבע והודה ולא שנא טוען טענת אבד ונשבע והודה לא אמר רב דפטור: **דהא כתיב והשודה.** בגזל הגר כתיב (במדבר ה) ובנשבע דהא קרן וחומש כתיב: **וטוען טענת גנב ובאו עדים נמי לא אמר רב.** דכפל כי כתיב בהכי כתיב בנשבע ובאו עדים כדאמר בפרק מרובה [לעיל סג:]: **אמרה לשמעתא.** להא דרבא דאמר כל הודה לא אמר רב: **רב המנונא תלמידו דרב הוה.** דקיימא לן אמרי בי רב רב המנונא בפ"ק דסנהדרין (דף יח:) ואי לאו דידע דאפילו בהודה פטר רב לא הוה מותיב ליה מהואיל דיכול לחזור ולהודות:

מי

בפקדון פסול לעדות והאמר אילפא שבועה קונה שבועה היא דקניא אבל כפירה לא קניא הבא נמי דקיימא באגם ואיבעית אימא מאי שבועה קונה כדרב הונא דאמר רב הונא אמר רב [a]מנה לי בידך והלה אומר אין לך בידי ונשבע ואח"כ באו עדים פטור שנאמר [1]ולקח בעליו ולא ישלם כיון שקבלו הבעלים שבועה שוב אין משלם ממון גופא אמר רב הונא אמר רב מנה לי בידך והלה אומר אין לך בידי כלום ונשבע ובאו עדים פטור שנאמר ולקח בעליו ולא ישלם כיון שקבלו בעלים שבועה שוב אין משלמין ממון [b] אמר רבא מסתברא מילתיה דרב במלוה דלהוצאה ניתנה אבל פקדון ברשותיה דמריה קאי והאלהים אמר רב אפילו בפקדון דכי כתיב קרא בפקדון כתיב יתיב רב נחמן וקאמר להא שמעתא איתיביה רב אחא בר מניומי לרב נחמן [c]היכן פקדוני א"ל אבד משביעך אני ואמר אמן והעדים מעידים אותו שאכלו משלם את הקרן [d] הודה מעצמו משלם קרן וחומש ואשם וא"ל רב נחמן הכא במאי עסקינן כגון דנשבע חוץ לב"ד א"ל אי הכי אימא סיפא היכן פקדוני אמר לו נגנב משביעך אני ואמר אמן והעדים מעידים אותו שגנבו משלם תשלומי כפל הודה מעצמו משלם קרן וחומש ואשם וא"ל לב"ד מי איכא כפל א"ל יכילנא לשנויי לך רישא חוץ לבית דין וסיפא בבית דין [e]מיהו שינויא דחיקא לא משנינן לך אידי ואידי בבית דין ולא קשיא כאן בקפץ כאן בשלא קפץ א"ל רמי בר חמא לרב נחמן מכדי דרב [f]לא סבירא לך משכוני נפשך אדרב למה לך אמר ליה לפרושה לדרב דרב הכי מתרץ לה למתניתין והא רב קרא קאמר אמרי קרא [g]לכל הנשבעין שבתורה נשבעין ולא משלמין הוא דאתא ולקח בעליו ולא ישלם מי שעליו לשלם הוא נשבע מתיב רב המנונא [h]השביע עליו חמשה פעמים בין בפני ב"ד ובין שלא בפני בית דין וכפר עליו חייב על כל אחת ואחת ואמר ר' שמעון מה טעם הואיל ויכול לחזור ולהודות והכא קפץ לא מצית אמרת השביע עליו קתני חוץ לב"ד לא מצית אמרת בפני ב"ד קתני הוא מותיב לה והוא מפרק לה לצדדין קתני השביע עליו חוץ לבית דין ובב"ד קפץ מתיב רבא [i]בעל הבית שטען טענת גנב בפקדון ונשבע והודה ובאו עדים אם עד שלא באו עדים הודה משלם קרן וחומש ואשם ואם משבאו עדים הודה משלם תשלומי כפל ואשם והכא חוץ לב"ד וקפץ לא מצית אמרת כפל קתני אלא אמר רבא כל הודה לא שנא טוען טענת אבד ולא שנא טוען טענת גנב (נמי) לא אמר רב דהא כתיב והתודה דבעי שלומי קרן וחומש טוען טענת גנב ובאו עדים נמי לא אמר רב דהא כתיב תשלומי כפל כי קאמר [j] כגון שטוען טענת אבד ונשבע ולא הודה ובאו עדים אזל רב גמדא ואמרה לשמעתא קמיה דרב אשי אמר ליה השתא ומה רב המנונא תלמידיה דרב וידע דאמר רב הודה וקמותיב הודה ואת אמרת הודה לא אמר רב אמר ליה רב אחא סבא לרב אשי רב המנונא הכי קא קשיא ליה

אי

איתיביה רב אחא בר מניומי. פי' בקונטר' דלא פריך אלא מריש והעדים מעידין כו' ולא מסיפא ואין נראה דהא רבא מקשה לקמן בהדיא מהודה דאמרי לא מחלק בין הודה לעדות עד דמתרץ לקמן הכי וא"ת אמאי לא פריך נמי מסיפא ונראה דהא ודאי פשיטא דלא אמר בטוען טענת גנב ונשבע ובאו עדים שיהא פטור דא"כ לא משכחת כפל דכתיב באוריית אבל בהודה ס"ד דרב פוטר ואע"ג דבשבועה והודאה כתיב חומש רב הוה מוקי לקרא בקפץ ונשבע דחומש ואשם מחייב אף בשבועת עצמו אבל בנשבע ע"פ ב"ד והודה בעי למימר רב דפטור דאשבועת ב"ד כתיב ולקח בעליו ולא ישלם: **כאן** שקפץ. תימה אם כן אמאי נקט בריש טוען טענת אבד אפי' בטוען טענת גנב ה"מ למנקט דלא מחייב כפל כיון שקפץ: **קפץ** לא מצית אמרת דהשביע עליו קתני. ותימה דלעיל קתני משביעך אני ומוקי לה בקפץ ויש לומר דהשביע עליו משמע ע"י ב"ד אבל משביעך אני משמע שקפץ והשביעו:

ולישני

[1] [לעיל סג:] לקמן קח: שבועות מט., [2] [לעיל מג. כתובות מב:]. [3] שבועות מה., [4] שם לו:, [5] [לעיל סה. שבועות לו:, [1] [ב"מ ה:], [2] [במדבר ה], [3] [ויקרא ה], [4] בס"א: לאותה,

תורה אור השלם

1. שִׁבְעַת יְמֵי תִהְיֶה בֵּין שְׁנֵיהֶם אַם לֹא שָׁלַח יָדוֹ בְּמְלֶאכֶת רֵעֵהוּ וְלָקַח בְּעָלָיו וְלֹא יִשָּׁלֵם:

שמות כב י

הגהות הב"ח

(a) גמ' כי קאמר רב כגון שטוען:

גליון הש"ס

גמ' אמר רבא מסתברא מילתיה דרב. גיטין דף יג ע"ב וש"נ: שם הודה מעצמו. עיין לקמן דף קח ע"א תוס' ד"ה וכאו עדים:

מסורת הש"ס

(a) [לעיל סג:] לקמן קח: שבועות מט., (b) [לעיל מג. כתובות מב:]. (c) שבועות מה., (d) שם לו:, (e) [לעיל סה. שבועות לו:, (f) [ב"מ ה:], (g) [במדבר ה], (h) [ויקרא ה], (i) בס"א: לאותה,

עין משפט נר מצוה

קמו א ב מיי' פ"ב מהל' טוען ונטען הלכה יא סמג עשין לה טוש"ע ח"מ סי' פז סעיף כט ופעיף ל [ולא כרב] [רב הלפס כאן ובשבועות סוף פ"ז דף שיט]:

קמו ג מיי' פ"א שם הלכה ד סמג שם טוש"ע ח"מ סי' פט סעיף ג:

קמח ד מיי' פ"ז מהל' שבועות הלכה ט סמג לאוין רמח:

מוסף רש"י

בפקדון. הכופר בפקדון אפילו על מקצת ונאנו עדים והעידוהו, פסול לעדות. דמאי הוה ליה נגי פקדון לאשמעינן נפשיה, ושמא תאמר אבד ממנו ואשמעינן ליה עד דמשכח ליה, לקמן (ה:) מוקמינן בדאמו סהדי ואמרי ההיא שעתא בידיה נקיט ליה (ב"מ ד.) ואפילו לא נשבע, דמשעה דכפר איחייב ליה אחמונא (שבועות מ:). היכן פקדוני. אמר לשומר חנם היכן שורי, אמר ליה אבד (שם מט.). משלם את הקרן. דאין כפל אלא בטענת גנב (לעיל סג:). הודה מעצמו. שלא באו עדים (שבועות מט.). משלם קרן וחומש ואשם. דכתיב אם מכל אשר יבצע עליו לשקר וגו' וחטו אשם גזלות, ואימו בא אלא על הודאת פיו, דאע"פ דלא כתב בהאיש פרשה הודאה, כתב בחמנא באשם גזל הגר בפרשת נשא והתודו את חטאתם וגו' וחומש אשר עשו וגו' (שבועות מט.). לכל הנשבעין שבתורה. כל המחוייבין שבועה מן התורה, נשבעין ולא משלמין. כלומר לא חייבה תורה שבועה ליבבע ולעטול אלא הנתבע יבבע לחובע ולא יבלם (שבועות מד:). הואיל ויכול לחזור ולהודות. אמר כפירה, ומצא שבכל שבועה הוא כופרו ממון (שם לד:). בעל הבית שטען טענת גנב בפקדון. פטר עצמו על ידי גניבה, שטען בגנב הימני ושומר חנם פטור מגניבה וקיי"ל שאם נשבע ובאו עדים משלם כפל כגנב עצמו, אבל אם הודה אח"כ אין כאן כפל דמודה בקנס פטור, אבל חומש ואשם יש משום שבועת הפקדון (שם לז:). משלם קרן וחומש ואשם. משום שבועה, ואין כאן כפל דמודה בקנס פטור (לעיל סה:). ואם משבאו עדים. ונתחייב בכפל, הודה (שם). משלם תשלומי כפל. משום עדים, ואשם. משום שבועה, אבל חומש לא משלם ומילפינן לה מהאי

קרא ושלם אותו בראשו וממיסיתו יוסף עליו, ממון המשתלם בראש מוסיף חומש, ושאינו משתלם בראש, כגון זה שישלם עליו כפל, אין מוסיף חומש (שבועות לז:).

ולישני ליה כגון שעמד בדין ואמרו ליה צא תן לו. והשתא גנב משביעך אני ואמר אמן ואח"כ אכלו ועמד בדין וא"ל לא ותן לו ואח"כ שאכלו משלם תשלומי כפל ואף ע"ג דהשתא צריך להוסיף על הברייתא ולפרש דדוחק ניתא ליה לגמרא לאוקמי הכי מלאוקמי כשאכלו גנבה שזה נראה לו דוחק יותר:

אבל אכלו כשהוא גדול מאי הכי נמי דמשלם כו'. משמע אם גנבו ואכלו עדיף שאכלו משלם תשלומי כפל ותימה אמאי בעי שבועה מעיקרא כשאמר נגנב יהא נאמן במגו דאי בעי אמר החזרתיו לך כשהיה [6] קטן יהא נמי נאמן לומר נגנב בלא שבועה וי"ל דהכא מיירי שטוען זה הקטן כשהגדיל נתתי לך פקדון כשהיה קטן ויודע אני שיש בידך עכשיו דהשתא לא שייך למימר [7] מגו דהאכלתיו כשהיה קטן דא"כ הוה כפר במה שאמר ליה עדיין ישנה בידך ואין זה מגו כדאמר לקמן דאין מעיז פניו לומר להד"ס: **הא** לא אתי מכח בן דעת. ואליבא דרב אמי דאמר אין יכול להשביע כלל כל מה שהפקידו בקטנותו אפילו הפקדון בעין אבל לשיטת קמא יכול להשביעו כשהוא בעין:

עירוב

אי אמרת בשלמא נשבע כי אתו עדים מיחייב אמטו להכי מחייבינן ליה קרבן אשבועה בתרייתא הואיל ויכול לחזור ולהודות אלא אי אמרת כי אתו עדים פטור מי איכא מידי דאילו אתי סהדי ומסהדי ביה פטור ואנן ניקו ניחייביה קרבן אשבועה הואיל ויכול לחזור ולהודות השתא מיהת [8] לא אודי: [9]אמר רבי חייא בר אבא א"ר יוחנן [א]הטוען טענת גנב בפקדון משלם תשלומי כפל טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה הואיל וגנב משלם תשלומי כפל וטוען טענת גנב משלם תשלומי כפל מה גנב שהוא משלם כפל טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה אף טוען טענת גנב בפקדון כשהוא משלם תשלומי כפל טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה מה לגנב שכן משלם תשלומי כפל שלא בשבועה תאמר בטוען טענת גנב שאין משלם תשלומי כפל [2]אלא בשבועה אמרי היקישא היא [3]ואין משיבין על היקישא הניחא למ"ד חד בגנב וחד בטוען טענת גנב שפיר אלא למ"ד האי אם ימצא הגנב ואם לא ימצא תרוייהו בטוען טענת גנב מאי איכא למימר אמרי גנב הגנב איתיביה רבי חייא בר אבא לר' יוחנן [3]היכן שורי נגנב משביעך אני ואמר אמן והעדים מעידים אותו [7]שאכלו משלם תשלומי כפל והא הכא דאי אפשר לבזית בשר בלא שחיטה וקתני משלם תשלומי כפל תשלומי כפל אין תשלומי ד' וה' לא הכא במאי עסקינן כגון שאכלו נבילה ולישני ליה כגון שאכלו טריפה כר"מ דאמר [5]שחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה ולישני ליה בבן פקועה כר"מ דאמר [1]בן פקועה טעון שחיטה ולישני ליה כגון שעמד בדין ואמרו לו צא תן לו דהא אמר רבא [1]צא תן לו טבח ומכר פטור מאי טעמא כיון דפסקיה למילתיה וטבח ומכר הוי גזלן וגזלן לא משלם תשלומי ארבעה וחמשה חייב אתה ליתן לו וטבח ומכר חייב מאי טעמא כל כמה דלא פסיקא ליה מילתא אכתי גנב הוא אמרי וליטעמיך לישני ליה בשותף שטבח שלא מדעת חבירו אלא [4]חדא מתרי ותלתא נקט [5]ואמר רבי חייא בר אבא א"ר יוחנן הטוען טענת גנב באבידה משלם תשלומי כפל מאי טעמא דכתיב [1]על כל אבדה אשר יאמר איתיביה רבי אבא בר ממל לרבי חייא בר אבא [2]כי יתן איש [3]אין נתינת קטן כלום ואין לי אלא שנתנו כשהוא קטן ותבעו כשהוא קטן [7]נתנו כשהוא קטן ותבעו כשהוא גדול מנין ת"ל [1]עד האלהים יבא דבר שניהם עד שתהא נתינה ותביעה שוין כאחד ואם איתא תיהוי נמי כאבידה א"ל הכא במאי עסקינן כגון שאכלו כשהוא קטן אבל כשהוא גדול מאי הכי נמי דמשלם אי הכי אדתנא עד שתהא נתינה ותביעה שוין כאחד ליתני עד שתהא אכילה ותביעה שוין כאחד א"ל תני עד שתהא אכילה ותביעה שוין כאחד רב אשי אמר לא דמי אבידה קא אתיא מכח בן דעת והא לא אתיא מכח בן דעת ואמר ר' חייא בר אבא א"ר יוחנן הטוען טענת גנב בפקדון אינו חייב עד שיכפור במקצת ויודה במקצת מאי טעמא דאמר קרא [1]כי הוא זה א] ופליגא דר' חייא בר יוסף דאמר ר' חייא בר יוסף

עירוב

על ידו דהכא כפל כתיב: **אין לי אלא כשנתנו כשהוא קטן ותבעו כשהוא קטן.** דאיכא למימר דהאי איש דהשתא קאי וה"ק כי יתן מי שהוא עכשיו איש בשעת טענה פרט לנתינת מי שהוא עדיין קטן אבל אי הוי עכשיו איש לא ממעט ליה: **נתנו כשהוא קטן ותבעו כשהוא גדול מנין.** דפטור: **ת"ל יבא דבר שניהם.** אימתוקש נתינה והעמדה בדין להדדי דבתרוייהו בעינן איש: **אמרי נמי כאבידה.** דליכא נתינה והוי טענה להשביע ולהתחייב כפל וכי תבעו כשהוא גדול ליחייביה להאיך שבועה וכפילא אע"ג דנתינה ליכא: **שאכלו.** בעל הבית לפקדון בעוד שהמפקיד קטן דלא ירד פקדון זה לתורת טענה מעולם אבל אבידה מכי מטא לידיה דהאי איחייב ליה שהרי יש לה בעלים בני טענתא: **הכי נמי דמשלם.** דמשהגדיל קטן ועשה בר טענה נתחייב זה לבא עמו לדין ואע"ג דנתינה לא הוא: **דאמר קרא כי הוא זה.** היינו הודה במקצת וכפרשה טוען טענת גנב כתיב:

עירוב

עין משפט נר מצוה

קמט א ב מיי' פרק ד מהלכות גניבה הלכה ח סמג עשין עח טוש"מ סי' שנב:

קנ ג מיי' פ"ה מהל' טוען ונטען הלכה י ופ"ג מהל' שכירות הל' ז ועיין בהגהות ומש"מ ופ"ד מהל' גניבה הל' ט סמג עשין פט טוש"ע מ"מ סי' לו סעיף ח:

קנא ד מיי' פ"ד מהל' גניבה הלכה ט טוש"מ סי' שנב:

מוסף רש"י

הטוען טענת גנב כו' משלם תשלומי ארבעה וחמשה. כגנב עצמו, דמקשי ליה מגנב הגנב (לעיל סג:). היקישא הוא. מין דמימי להדדי הני קראי, אימקש גנב וטוען טענת גנב להדדי, מה גנב משלם תשלומי ארבעה וחמשה אם טבח ומכר, אף טוען טענת גנב משלם תרבעה וחמשה, ואיכא דאמרי היקישא כדמפרש הואיל וגנב משלם כפל וטוען טענת גנב משלם כפל, מה גנב טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה, אף טוען טענת גנב טבח ומכר משלם תרבעה וחמשה, ולאו מילתא היא, דהאי מה מצינו בגין אב הוא ולא היקישא אלא סמיכות המקראות קרי היקש (שם). ואין משיבין על היקישא. דאמרי דן ק"ו מעצמו ואין אדם דן דן גזירה שוה והיקש מעצמו אא"כ למדה מרבו ורבו מרבו הלכה למשה מסיני (מנחות פב:). שחיטה שאינה ראויה. לאכילה (קדושין נח:). דאמר בן פקועה טעון שחיטה. דמדשיס גרמי לשויה בהמה בתנאי נפשיה ולא איתרבאי מכל בהמה תאכלו (חולין עד:). צא תן לו. שפסקו לו דינו בב"ד שניון עליו לתת לו (ב"מ סז:). **הטוען טענת גנב באבידה.** מולא אבידה שטוען בגנבה הימנו לאחר שמצאתיה (לעיל סג:) לפטור עצמו על ידי גנב, שטוען בגנבה ממני אבידה שמצאתי, ומצאתי שבידו הוא (לעיל נז:). משלם תשלומי כפל. כגנב עצמו דדרשינן בפרק מרובה (סג:) ואם לא ימצא הגנב, אם לא ימצא כמו שאמר אלא הוא עצמו גנבו, וכתיב בתריה ישלם שנים (לעיל נז:). דכתיב על כל אבידה אשר יאמר. וכטוען טענת גנב מוקמינן ליה להאי קרא (לעיל סג:). **עד שיכפור במקצת ויודה במקצת.** זאין מחייבין אותו שבועה אלא אם כן הודה במקצת ומר כן וכך אני חייב לך המותר בגנב ממני (שמות כב ח).

תורה אור השלם

1. עַל כָּל דְּבַר פֶּשַׁע עַל שׁוֹר עַל חֲמוֹר עַל שֶׂה עַל שַׂלְמָה עַל כָּל אֲבֵדָה אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי הוּא זֶה עַד הָאֱלֹהִים יָבֹא דְּבַר שְׁנֵיהֶם אֲשֶׁר יַרְשִׁיעֻן אֱלֹהִים יְשַׁלֵּם שְׁנַיִם לְרֵעֵהוּ: שמות כב ח

2. כִּי יִתֵּן אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ כֶּסֶף או כֵלִים לִשְׁמֹר וְגֻנַּב מִבֵּית הָאִישׁ אִם יִמָּצֵא הַגַּנָּב יְשַׁלֵּם שְׁנָיִם: שמות כב ו

הגהות הב"ח

(א) גמ' מיהת הא לא אודי: (ב) רש"י ד"ה תרוייהו וכו' המצא תמצא כידו:

גליון הש"ם

רש"י ד"ה בשותף וכו' והכא לא קרינא ושבחו בולו. לא ידענא אמאי נקיט רש"י תרתי הא בעינא אחד אבי דמפורש בפ' מרובה דף עח ע"ב וחולי יש להגיה ל"ע:

הגהות מהר"ב רגשבורג

א) גמ' ופליגא דר' חייא בר יוסף. כאן נרשם אות ה' מסימני עין משפט. מצוין עליו מיי' פ"ב מהלכות שכירות הלכה ח וע"ש בהס"מ:

ב) [לעיל סג: מנחות פב:], ג) לקמן קמ: [ע"ש], ד) שבועות מט. [ע"ש] [עי' בשבועות שם בתוס' ד"ה והעדים], ה) [חולין פה.], ו) [שם עד.], ז) לעיל קמ: [דומה לזה ב"מ נח: ח.], ח) [ומה עט: יבמות מח: סוטה ח. זבחים י: ל. לד: מנחות פט: כריתות ג:], ט) לעיל ז. סג., י) [לעיל סג:], כ) [שמות כב:], ל) [שם], מ) רש"ל, נ) רש"ל מ"ו, ס) [שמות כא], ע) [שם], פ) ל"ל בשהיה. דכתב תמר. וכן ל"ל לקמן, צ) עי' רש"ל.

מסורת הש"ס

ו) [סנהדרין ב:], ב) שבועות מב: ב"מ ג. ה: מכות יח. גיטין נא:, ג) ב"מ ה: לח., ד) [שמות כב], ה) [ל"ל טו: וכמבואר שם בתוס' ד"ה ומודה ר"י].

תורה אור השלם

1. עַל כָּל דְּבַר פֶּשַׁע עַל שׁוֹר עַל חֲמוֹר עַל שֶׂה עַל שַׂלְמָה עַל כָּל אֲבֵדָה אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי הוּא זֶה עַד הָאֱלֹהִים יָבֹא דְּבַר שְׁנֵיהֶם אֲשֶׁר יַרְשִׁיעֻן אֱלֹהִים יְשַׁלֵּם שְׁנַיִם לְרֵעֵהוּ: שמות כב ח

עין משפט נר מצוה

קנב א מיי' פ"ח מהל' טוען ונטען הל' ו סמג עשין סה טוש"ע מ"מ סי' מז סעיף ו:

מוסף רש"י

עירוב פרשיות כתוב כאן. שהפרשיות הכתובות בגלה המשפטים מעורבבות הן, שיש מקרה כתוב בפרשה זו שאינו יכול לעמוד בה, אלא מפרשה אחרת הוא, כגון אשר יאמר כי הוא זה, דלעיל מיניה מודה במקצת הטענה ישבע כו', שכתב בשומר חנם, אלו משומר חנם קאי, דשומרין אע"פ שלא הודו במקצת חייבין ליתנו, דהודאה מקצת הטענה אפרשת דאם כסף מלוה קאי, דהתם הוא דבעינן הודאה במקצת, ואי לא מודה כלום חזקה אם טענת התובע אמת לא היה יכול זה להעיז פניו נגדו ולומר לא הלויתני, אלכך אפילו שבועה לא בעי, אבל בפיקדון דליכא נמילות חסדים מעיז פניו וכופר הכל ובעי שבועה (סנהדרין ב:). מפני מה אמרה תורה מודה במקצת הטענה ישבע. ולא חסבו כמשיב אבידה לפטרו שלא כפר בכולו (ב"מ ג.). חזקה אין אדם מעיז פניו. לכפור את הכל, הלכך בשביל הודאת המקצת אינו נאמן על האחר, דהאי בכוליה בעי דלכפייה כו' (גיטין נא:). ובכולי בעי דלודי ליה. וכי תימא לא נשבעיה אשאלה, דמיגו דאחשוד אמטעתא אחשוד נמי אשבועתא, אממונא לא אחשוד מדלא כפייה בכוליה, דהאי כי אודי בפלגא בכוליה נמי בעי לודי והאי דלא אודי ליה לאו דדעתו למיגזליה, אלא איסתמוטי איסתמיט לדחויי השתא (שם) לפי שבדלוטו היה מודה בכולו אלא שאין בידו לכפרם וסבר עד דהוי לי זחי ופרענא ליה (ב"מ ג.).

ו) עירוב פרשיות כתוב כאן וכי כתיב כי הוא זה אמלוה הוא דכתיב. פי' בקונט' דפסוק זה דכי הוא זה מפרשה אחרת דנואם כסף מלוה אם עמי הוה ליה למיכתב דהתם קאי דאי בהך פרשתא דפקדון גלא הודאה במקצת נמי מחייב וטעמא דעקרינן ליה מדוכתא כדמסיק ומ"ש מלוה כדרבה דאין אדם מעיז פניו לכן כופר הכל פטור אבל בפקדון שלא עשה לו טובה מעיז ומעיז הלכך אפי' כופר הכל חייב וקשה דברים סנהדרין (דף ג: ושם) משמע דאפילו למ"ד עירוב פרשיות כתוב כאן לא עקרינן ליה לגמרי מפקדון לענין שלשה ומומחין ומיהו יש לדחות דלענין מודה מקצת דאיכא טעמא עקרינן ליה מפקדון לגמרי אבל לענין שלשה ומומחין דליכא טעמא קאי אתרוייהו אבל קשה דבפרק השואל (ב"מ דף נז:) גבי הא דמוקי מתניתין דהתם כשיש עסק שבועה ביניהם ומוקי ריש

ו) עירוב פרשיות כתוב כאן וכי כתיב כי הוא זה א)אמלוה הוא דכתיב ומאי שנא מלוה כדרבה ב)דאמר רבה מפני מה אמרה תורה מודה במקצת הטענה ישבע חזקה אין אדם מעיז פניו בפני בעל חובו והאי בכולי בעי דנכפריה והאי דלא כפריה משום דאין אדם מעיז פניו ובכולי בעי דלודי ליה והאי דכפר ליה במקצת סבר אי מודינא ליה בכוליה תבע לי בכוליה אישתמיט לי מיהא השתא אדהוו לי זוזי ופרענא הלכך רמא רחמנא שבועה עילויה כי היכי דלודי ליה בכוליה וגבי מלוה הוא דאיכא למימר הכי אבל גבי פקדון מעיז ומעיז ג)תני רמי בר חמא ארבעה שומרין צריכין

צריכין

בתרתי וסיפא בתלת משמע דלא מחייב שבועה אלא ג"כ יש חדא דקמודה והתם כרבי חייא בר יוסף מדקאמר בתר הכי ולרמי בר חמא אלמא דלא מחייב רבי חייא בר יוסף בלא הודאה מקצת אלמא לא עקר לגמרי כי הוא זה מפקדון ועוד דבכמה משניות משמע דלא מחייב בפקדון אלא במודה מקצת כי ההיא דשבועות (דף מג.) דקלא הלויתני עליו ושתים היה שוה וכן ההיא דמנורה בת עשרה ליטרין (שם) וההיא דעשר גפנות טעונות מסרתי לך (שם דף מב:) ובהניזקין (גיטין דף נא. ושם) גבי שני כיסין קשורים מלאת לי דמחייבינן מודה מקצת ופטרינן כופר הכל אע"ג שלא עשה לו שום טובה ובפרק שני דכתובות (דף יח. ושם) ובשבועת הדיינים (שבועות דף מב.) פטרינן מנה לאחיך בידי והאכלתי פרס במגו דאי בעי כופר הכל משום דבנו מעיז ולפירוש הקונטרס אדרבה כופר הכל ה"ל לאחיותי התם וכן בפ"ק דב"מ (דף ד:) בשמעתא דהילך גבי שלעין דנרין ומפרש ר"מ דה"ק דכי כתיב כי הוא זה אמלוה נמי הוא דכתיב דבעינן הודאה בהדי שבועה דכפירה והכי נמי בעינן הודאה בהדי שבועה דגאנסו אבל כפירה לא בעינן בהדי דגאנסו ובאותו ענין דקאי כי הוא זה אמלוה קאי נמי אפקדון וכי היכי דמלוה מחייב אשתי פרות לחוד חדא דהודאה וחדא דכפירה מחייב נמי אפקדון אשתי פרות חדא דהודאה וחדא דגאנסו אבל רבי חייא בר אבא ורמי בר חמא בעו שלש פרות חדא דהודאה וחדא דכפירה וחדא דגאנסו דכי הוא זה אפקדון דוקא כתיב ולא אמלוה והא דבעיא כפירה והודאה במלוה שמא מצינו ילפינן מפקדון אע"ג דלענין שלשה ומומחין לא ילפינן מלוה מפקדון במסכת סנהדרין (דף ג: ושם) למאן דלית ליה עירוב פרשיות לענין מודה מקצת מסתבר למילף טפי והוא הדין דבפקדון מחייב בכפירה והודאה לחוד בלא גאנסו אבל בגאנסו בלא כי הוא זה לא מחייב דהכי משמע ליה פשטיה דקרא לאגרוכי כי הוא זה בהדי גאנסו ולא גאנסו בהדי כי הוא זה אבל כופר הכל פטור לכ"ע בכל מקום אפילו במקום שיכול להעיז דגזירת הכתוב הוא כי הוא זה דוקא ולא כופר הכל והא דקאמר מ"ש מלוה מפרש ר"מ מאי טעמא דמלוה פירוש [מאי] טעמא דמודה מקצת חייב ולא מהימן במגו דאי בעי כפר הכל והוי כי ההוא דסוף כל הנשבעין (שבועות דף מח:) גבי נשבעין שלא בטענה דקאמר מאי שנא הני ופירוש מאי טעמא דהני ומה שכתוב בספרים גבי מלוה הוא דאיכא למימר הכי אבל בפקדון מעיז ומעיז לא גרים ליה רגיזא חס ובספרים ישנים ליתא והא דאמר בסוף המוכר את הבית (ב"ב דף ע:) גבי המפקיד אצל חבירו בשטר אילו אמר גאנסו ולא שבועה בעי דמשמע דגאנסו לחוד בלא הודאה כלל מחייב שבועה אור"ת דההיא שבועה דרבנן שנתקנה קודם שבועת היסת כי הנהו דפרק הכותב (כתובות דף פז:) הפוגמת כתובתה ואינך דסבר רמי בר חמא שבועה דאורייתא ומסיק אלא מדרבנן והא דתנן בפרק השואל (ב"מ דף נז:) זה אומר שאולה וזה אומר שכורה ישבע ופריך בגמרא ואמאי מה שטענו לא הודה לו והך פירכא ליתא אליבא דרב נחמן דמוקמא התם מתני' אליביה כשיש עסק שבועה ביניהם וריש"א בתרתי וסיפא בתלת או ריש"א בתלת וסיפא בארבע ויש כאן מה שטענו הודה לו אלא לרב הונא ורב יהודה פריך דליכא אלא הך דשאלה ושכירות ומשני ע"י גלגול דכדרכה מתה ההיא שבועה נמי מדרבנן דמדאורייתא לא מחייב כיון דאין כאן הודאה ומיהו בין לפ"ה ובין לפי' ר"ת קשה מהא דאמרינן בפ' כל הנשבעין (שבועות דף מה: ושם) דאם שכרו בלא עדים מתוך שיכול לומר לא שכרתיך מעולם יכול לומר שכרתיך ונתתי לך שכרך ופריך אלא שבועת שומרים דחייב רחמנא היכי משכחת לה מתוך שיכול לומר להד"ס יכול לומר גאנסו והשתא לפירוש ר"ת אהייא קאי אי אההיא דהודאה קאי אי אמר לא היו דברים מעולם א"כ היה כופר הכל ואין זה מגו דאל"כ ליפרוך אכל מודה מקצת דליפטר במגו דאי בעי כופר הכל ואי אההיא דגאנסו קאי כי קאמר נמי להד"ס מחייב שבועה כיון דאיכא כפירה והודאה ולפי' הקונטרס נמי דליכא הודאה כי אמר אההיא דגאנסו נמי להד"ס בעי שבועה והא מחייב שבועה בפקדון אכופר הכל ואי הוה אמרינן דלרבי יוחנן ולרמי בר חמא לא מחייב אפקדון אכפירה והודאה בלא גאנסו הוה ניחא דפריך לה התם אבל לא יתכן כלל דע"כ על כפירה והודאה לחוד מחייב אפילו אפקדון כדמוכח במשניות טובא בהיא דסלע הלויתני ומנורה ועשר גפנים ואע"ג דמוקמינן מתניתין דהשואל בכמה פרות אע"ג דלא מתני במתני' הנהו לא מסתבר לאוקמי הכי וכן בהלואה דילפינן מפקדון גבי סלעים דנרים ובשבועות גבי סלע הלויתיך ונראה כפירוש ריב"א דמפרש כי כתיב כי הוא זה אמלוה הוא דכתיב והלכך בפקדון נמי לא מוקמינן ליה אלא בטענה דשייכא במלוה דהיינו בכפירה והודאה אבל טענת גאנסו לא והכי קאמר מאי שנא טענה דשייכא במלוה מטענת גאנסו ומסיק כדרבה וגבי מלוה הוא דאיכא למימר הכי כלומר בטענה השייכא במלוה כגון כפירה והודאה דאין מעיז פניו לכפור בחידי דידע בה חבריה אבל בפקדון כלומר טענה השייכא בפקדון כגון גאנסו דלא ידע ביה חבריה מעיז ומעיז ומחייב בלא הודאה דאם כופר הכל היה פטור במקצת נמי יפטר במגו דאי בעי כפר הכל ומיהו בטענות כפירה אפילו במקום שיכול להעיז פטור דגזירת הכתוב היא והשתא ניחא ההיא דכל הנשבעין דקאמר מתוך שיכול לומר להד"ס יכול לומר גאנסו אע"ג דאין זה מגו לגמרי דהאי חשוב העזה והאי לא חשוב דבהאי ידע ובהאי לא ידע מכל מקום מדמה ליה למגו דלעיל דההוא נמי לאו מגו הוא דניחא ליה למימר טפי שכרתיך ונתתי לך שכרך דחושבו טובה משום דטרוד בפועליו ולא כמשקר במזיד ממאי דניחא לא שכרתיך מעולם דליכא למיתלי בטרוד בפועליו והיא דמ"ה (ב"ב דף לו.) גבי הנהו עזיז דאכלי חושלי בנהרדעא דיכול לטעון עד כדי דמיהם במגו שיכול לומר לקוחים הן בידי ובפ"ב דכתובות (דף פ"ח) גבי שדה זה של אביך היה ולקחתיו ממנו דאפילו טענו הכן שהיה של אביו אלא שאין לו עדים מהימן לומר לקחתיו במגו שיכול לומר לא היה של אביך מעולם אע"ג דבהאי ידע ובהאי לא ידע לא דמי למידי דכפירה דלכפור ולאי אינו מעיז במידי דידע ביה חבריה והנהו דהתם לאו מידי דכפירה ניהו ומיהו ההיא דהשואל קשה לפירושו דמשמע דר' חייא ב"ר יוסף נמי בעי הודאה בהדי גאנסו דמוקי ריש"א בתרתי וסיפא בתלתא אם לא נאמר קוגיא דהתם לא כר' חייא בר אבא ולא כר' חייא ב"ר יוסף וא"ת למאן דבעי שלש פרות ליפטריה במגו דאי בעי אמר גאנסו אההיא דכפירה וי"ל כגון דההיא דכפירה קמן וא"ת דליפטריה במגו דאי בעי מודה בה ואההיא דטען דממתה בפשיעה יכפור ובאידך גאנסה דהשתא ה"ל בהיא דמודה בה הילך ופטור משבועה לאו פירכא היא דאם הילך הוא א"כ ה"ל כופר הכל ואין אדם מעיז אי נמי כגון דההיא דקיימא קמן עדיפא ואין רוצה להודות בה ואין להקשות יהא גאנסו במגו דאי בעי אמר להד"ס נמי אההיא דגאנסו דברים כל הנשבעים (שבועות דף מה:) משני לה דאפקיד ליה בשטר: חזקה אין אדם מעיז. הכל מפורש בכמה מקומות: